

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inscrycja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye sa wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Portugalia. — Anglia. — Francya. — Holandya. — Szwajcaryja. — Włochy. — Niemce. — Rosya. — Turcya. — Azja. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 6go czerwca. Dnia 5go b. m. wyszła i rozesłana została z c. k. galicyjskiej drukarni rządowej we Lwowie część I. oddziału I. z r. 1858 Dziennika rządowego dla okręgu administracyjnego c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Część ta zawiera:

- Nr. 1. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych i sprawiedliwości z dnia 28 grudnia 1857, obowiązujące w królestwie Kroacyi i Sławonii, łącznie z należącą doń wyspą Mury (dawnym politycznym powiatem Csakaturu), tudzież powiatem Illok i Ruma, należącym do serbsko-banackiego okręgu administracyjnego, względem instrukcyi co do wewnętrznego urzędowania, jakoteż toku czynności sądów urbaryalnych.
- Nr. 2. Rozporządzenie ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 11. grudnia 1857, obowiązujące w całym obrębie państwa, mocą którego obwieszcza się, iż uchwalona przez Najjaśniejszego Pana prowizoryczna ustawa taksalna dla duchownego sądu małżeńskiego archidiecezyi wiedeńskiej rozciągnięta będzie na niektóre inne dycezye.
- Nr. 3. Rozporządzenie ministerstwa handlu z d. 30. grudnia 1857, mocą którego wydaje się przepis co do używania wag mostowych Schönemanna.
- Nr. 4. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 31. grudnia 1857, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych powszechnego terytorium celnego, o upoważnieniu głównego urzędu celnego klasy I. w Opawie do postępowania celnego w obrocie na austryackich kolejach żelaznych, linię celną przechodzących.
- Nr. 5. Cesarskie rozporządzenie z dnia 1. stycznia 1858, o warunkach, pod jakimi przeprowadzone być mają postanowienia patentu z dnia 16. stycznia 1854 (nr. 21, 22 i 23 Dziennika praw Państwa), co do dóbr duchownych w Węgrzech, Kroacyi i Sławonii, tudzież w województwie Serbskim z banatem Temeskim.
- Nr. 6. Traktat rządowy między Austryą, Francją, Wielką Brytanią, Prusami, Rosją i Portą Otomańską z d. 19. czerwca 1857, względem granicy między Rosją i Turcją w Besarabii, Deltę Dunaju i wysp Węzowych.
- Nr. 7. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 15. grudnia 1857, o zaprowadzeniu ubocznego urzędu celnego III. klasy u wejścia do doliny Scoglietto w pobliżu Rjeki.
- Nr. 8. Rozporządzenia ministerstwa handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych i ministerstwem skarbu, i najwyższą władzą policyjną z d. 6. stycznia 1858, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, względem opędzenia kosztów komisji i przy próbach kotłów parowych.
- Nr. 9. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 9go stycznia 1858, obowiązujące w Dalmacji, którem upoważnia się finansowe dyrekcye skarbowe w Dalmacji do przyzwalania na wolne od cła wprowadzanie używanych sprzętów domowych i mebli dla urzędników publicznych.
- Nr. 10. Rozporządzenie ministrów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, tudzież szefa najwyższej władzy policyjnej z dnia 13go stycznia 1858, co do pytania, czy do drukowanych za granicą artykułów prasy kosztu nakładców krajowych §. 4 ustawy o druku może być zastosowany.
- Nr. 11. Okólnik nadkomendy wojskowej z d. 20. stycznia 1858, o przyjmowaniu chorych do c. k. szpitalów wojskowych.
- Nr. 12. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 21. stycznia 1858, o uwolnieniu od cła kilku rodzajów zboża i mąki kukurudzianej w przywozie do komitatu Rjeki.
- Nr. 13. Akt względem żeglugi na Dunaju między Austryą, Bawaryą, Turcją i Wirtembergiem z d. 7. listopada 1857.

Nr. 14. Rozporządzenie ministerstw skarbu, spraw wewnętrznych i handlu z d. 20. stycznia 1858, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych powszechnego terytorium celnego, względem upoważnienia urzędów celnych do pobierania cel od pomniejszych ilości przyrządzonych artykułów lekarskich.

Nr. 15. Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i finansów, najwyższej władzy policyjnej i najwyższej władzy kontroli rachunkowej z dnia 25go stycznia 1858, ważne we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy Pogranicze, o należytościach za używania asystencyi żandarmeryjnej dla przeprowadzenia przepisów lub urzędowych rozporządzeń przeciw renitentom.

Nr. 16. Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych i sprawiedliwości z dnia 27go stycznia 1858, obowiązujące w wielkiem księstwie Siedmiogrodzkim, o przeprowadzeniu instrukcyi względem wewnętrznego urzędowania i toku czynności sądów urbaryalnych.

Nr. 17. Cesarskie rozporządzenie z dnia 24go stycznia 1858, mocą którego rozciąga się zastosowanie niektórych postanowień ustawy taksalnej z dnia 27. stycznia 1840 na Węgry, Kroacyę i Sławonię, województwo Serbskie wraz z banatem Temeskim i na Siedmiogród.

Nr. 18. Rozporządzenie ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych z dnia 2. lutego 1858, o uwolnieniu od opłaty portowej deputacyi komunalnych i zwierzchności gminnych w królestwie Lombardo-weneckim.

Nr. 19. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 6go lutego 1858, obowiązujące w królestwach Węgierskim, Kroackim i Sławońskim, w województwie Serbskim z banatem Temeskim, względem postępowania z takimi meldunkami intabulowanych wierzytelności, które dla hypotecznego przeniesienia do nowych protokołów księgi gruntowej wniesione zostały dopiero po upływie terminu edyktalnego, ustanowionego w §. 3. ustępie 4. rozporządzenia z dnia 15go grudnia 1855, nr. 222 Dziennika praw państwa.

Nr. 20. Okólnik nadkomendy armii z dnia 8. lutego 1858, o ustanowieniu trzeciej instancyi do rozstrzygnięcia w wyrokach duchownego sądu małżeńskiego w armii.

Sprawy krajowe.

Lwów, 6. marca. Uroczystość Bożego Ciała obchodziła katedra obrządku łacińskiego we czwartek 3go b. m., a katedry grec. katol. i ormiańskiego obrządku w niedzielę 6. b. m., solennem nabożeństwem z procesją i z udziałem wszystkich władz cywilnych i wojskowych. Dnia 6go czerwca obchodziły równocześnie tę uroczystość także wszystkie kościoły parafialne.

(Obchód procesyj na Boże Ciało. — Hr. Esterhazy z powrotem; — Emisja akcji tow. galicyjskiego kolei żelaznej. — Ślabości Arcyksięcia Albrechta.)

Wiedeń, 3go maja. Dzisiaj we czwartek w święto Bożego ciała udadzą się Jego c. k. Apostolska Mość i Arcyksiężęta, o godzinie 7mej rano do kościoła św. Szczepana na mszę świętą i uroczystą procesję.

Panowie c. k. tajni radcy, szambelanowie i t. d. udadzą się przed 7 godziną do kościoła św. Szczepana i oczekiwać będą w niższej zakrystyi przybycia Jego cesarskiej Mości; po wysłuchaniu mszy świętej rozpoczyna się procesya.

Ponieważ w dzień Bożego Ciała obchodzą wszystkie kapituły orderów dzień swego święta, zatem kawalerowie c. k. orderów przyłączają się do rzędu tajnych radców, i jak przy każdej urzędowej uroczystości w następującym porządku, najpierwej kawalerowie orderu Franciszka Józefa, potem orderu żelaznej korony Leopolda, św. Szczepana i wojskowego orderu Maryi Terezyi, potem kommandorowie a po nich następują kawalerowie wielkiego krzyża tych orderów, nareszcie kawalerowie złotego runa, ustawiają się parami w ten sposób, że dwóch kawalerów złotego Runa zamyka pochód. Panowie dziekani orderu towarzyszą sami Jego Mości Cesarzowi bezpośrednio.

— C. k. austriacki poseł w Petersburgu hrabia Walenty Esterhazy, bawiący obecnie w Paryżu, przybędzie temi dniami do Wiednia.

— C. k. uprzyw. galicyjskiemu towarzystwu kolei żelaznej Karola Ludwika zostało pozwolone, 75.000 do emisji przeznaczono.

nych akcyi po 200 zlr. w ogólnej nominalnej wartości 15,000,000 zlr. puścić w obieg bez stemplowania, jednak za bezpośrednim spłaceniem stemplowej należności po 30 kr. od każdej akcyi przed wydaniem, zatem za złożeniem kwoty 37,500 zlr. m. k.

— Podczas ostatnich dni upłynionego miesiąca objeżdżał Jego cesarzewiczowska Mość najdostojniejszy Arcyksiążę generał-gubernator Albrecht południowo-zachodnie komitatu Węgier, jednak zapewne w skutek deszczowego i chłodnego powietrza zasłabł dnia 29. maja w Sátoreistye na febrę, tak dalece, że musiał zaniechać zamierzonego dalszego objeżdżania, i dnia 31. maja wieczorem wrócił Jego cesarzewiczowska Mość parostatkem z Battiny do Budy.

Portugalia.

(Umowy z Don Miguelem.)

Dziennik *Naçao*, jak wiadomo miguelistowski, zawiera oświadczenie, że wieści o jakiegokolwiek umowie Dom Migueła z rządem portugalskim są bezzasadne. *Neue Preuss. Ztg.* nie wątpi o prawdziwości tego twierdzenia; z tem wszystkiem zaręcza i za to, że chociaż umowa ta jeszcze nie stanęła wyraźnie między Dom Miguelem Braganza i rządem portugalskim, to jednak poczyniono już kroki do sprowadzenia zgody wzajemnej.

Anglia.

(Wojska do Indyi. — Posiedzenie z 31. maja. — Wewnętrzne stosunki.)

London, 1. czerwca. Dziennik *Morning Star* pisze, że dnia 24. czerwca i 2. lipca odpłynąć ma do Indyi 5000 ludzi.

— Na posiedzeniu *Izby wyższej* dnia 31go maja odczytano najprzód sprawozdanie z konferencji deputowanych *Izby wyższej* i niższej względem bilu przysięgi, przyczem lord *Lucan* oświadczył, że do klauzuli piątej bilu tego chce zaproponować poprawkę, któraby rezolucję, jaką *Izba wyższa* w kwestyi tej nie raz już popierała, jeśli już nie całkiem, to przynajmniej bardzo znacznie zmieniła. Spodziewa się przeto ułatwić wielką tę kwestyę (względem przypuszczenia żydów). Zresztą występuje tu bez wszelkiego względu na jakiegokolwiek stronnictwo, i nikt nie wpływa na jego czynności. Niemniej postanowił nie wchodzić w żadne styczności z prezydentem ministrów. Proponowana przezeń poprawka zamierza, by wolno było tak *Izbie wyższej* jak i niższej z osobna uchwalić rezolucję, ażeby forma rotty przysięgi ułożona została stosownie do wewnętrznego przekonania wyznawcy. Wie o tem dobrze, że *Izba wyższa* mocno się temu przeciwi, jeśli na mocy samej tylko rezolucyi chciano żyda lub kogobądź przypuścić do *Izby niższej*. Lord *Campbell* odpowiedział, że nie będzie się przeciwieć, jeśli rezolucya otrzyma sankcyę parlamentarną. Hrabia *Lucan* dodaje, że rezolucyi w ten sposób wydanej nie byłoby co zarzucić; rezolucya byłaby tylko wtenczas nie na swoim miejscu, jeśliby sprzeciwiała się statutom; i spodziewa się, że *Izba wyższa* przystanie na zaproponowany kompromis. Nie raz zdarzało mu się słyszeć zdanie nawet tych członków *Izby*, którzy opierali się stanowczo przypuszczeniu żydów do parlamentu, że nie spodziewają się tego bynajmniej, by się z oporem swym w tej mierze dłużej mogli utrzymać. Następnie wniósł hrabia *Lucan* propozycję swoją, a hrabia *Stanhope* oświadczył, że ostatniemi czasy zmienił i on zdanie swe w tej sprawie, i że dłużej już nie myśli opierać się przeciw przypuszczeniu żydów do parlamentu.

W *Izbie niższej* odrzekł kanclerz skarbu na interpelacyę p. *Headlam'a* w sprawie okrętu „Cagliari“, że inżynierowie angielscy *Park* i *Watt* wypuszczeni zostali na wolność w Neapolu bez żadnych warunków, lecz poddani sardyńscy przytrzymani na okręcie siedzą podobno dotychczas jeszcze w więzieniu. Co do kwestyi wynagrodzenia, tedy uważa pretensye założone w tej mierze przez rząd angielski za słuszne i sprawiedliwe, i że zapewne znajdą uwzględnienie należyte. P. *Monzell* zapytał wiceprezydenta komitetu rady tajnej, czy też rząd zwrócił uwagę swą na to, że w *Burton*, *Sheffield* i *Merthyr Tydfill* umarło 419 osób na ospę w ciągu pierwszego kwartału r. b., którato liczba jest bardzo znaczną w stosunku do 1636 wypadków śmiertci w ogóle. Należałoby przeto zaprowadzić niektóre zmiany w trybie szczepienia ospy. P. *Adderley* odrzekł, że sprawozdania w tej mierze wzbudzają zapewne słuszne obawy, i że wkrótce wypadnie wnieść zaradcze w tym względzie propozycje. P. *Gibson* przedłożył prośbę uwiezionego p. *Wilks'a* z tem oświadczeniem, że nie był właściwie autorem artykułu skarconego, i że prawdziwy autor nie zrozumiał dobrze tych szczegółów, jakie mu o czynności członka parlamentu p. *Clive* podano. Wniesione przeciw p. *Clive* zarzuty względem przedajności w sprawie akcyi kaledońskich, odwołał *Wilks* zupełnie. P. *Gibson* zapowiedział więc, że nazajutrz wnieście propozycję względem jego wypuszczenia z więzienia.

— Według upewnień dziennika *Patrie* wszystko w Anglii nie najlepiej wróży. Wypadki w parlamencie, spory stronnict, zarzuty, jakie sobie angielscy mężowie stanu robią wzajemnie, wszystko to jest nowem zjawiskiem w politycznym życiu Anglii, i co dziennikowi podaje dobrą sposobność do przyganiania dawnym formom rządowym w Anglii i przewrania ich systemem smutnym.

Francya.

(Nowiny dworu. — Rada ministeryalna. — Pomiar w Algieryi. — Traktat pocztowy z Bawaryą zawarty. — Wiadomości krajowe. — Eskadra śródziemnomorska. — Doniesienia z Otahity. — Ogród zoologiczny. — Wiadomości bieżące.)

Paryż, dnia 1. czerwca. Królowa Holandyi opuści dziś Paryż. Cesarz i Cesarzowa udali się zatem dla pożegnania Królowej

dzisiaj w południe z Fontainebleau do Tuileryów. Pod prezydencyą Cesarza odbyła się ministeryalna rada, na której, jak słychać, obradowano nad reorganizacją Algieryi, i pomimo kilku ostatnich zarzutów ministra finansów względem kwestyi celnej powzięto stanowczą uchwałę.

O godzinie 3½ odjechali Ich Mość Cesarstwo do Fontainebleau.

Generalny gubernator Algieryi wydał dwa okolniki do generałów dywizyi w Oranie i Konstantynie odnoszące się do środków potrzebnych, by dotychczasową rozległość obszarów skarbowych stale odznaczyć i skutecznie rozlokowanie krajowców. — Oprócz pięciu koszar wspaniałych, jakie od kilku lat wzniesiono w Paryżu, stanąć ma jeszcze i szósta w okolicy ogrodu lexemburskiego.

Monitor ogłasza traktat pocztowy Francyi z Bawaryą, zawarty dnia 19. marca 1858. — Marszałek Canrobert zjedzie z końcem czerwca do obozu w Chalons, i zabawi przez cały czas ćwiczeń wojskowych.

Królowa Holandyi wyjeżdża 31. maja z Paryża. Książę Napoleon wrócił do Paryża i mieszka teraz w nowym swym hotelu na polach elizejskich.

Rząd zamyśla przyswoić słońców w Algieryi południowej.

Adwokat dr. Hocchster otrzymał na mocy dekretu cesarskiego wyjątkowo naturalizacyę za literackie swe prace w przedmiocie prawa handlowego.

— Ewolucyjna eskadra z Toulonu wróciła znów do zatoki portu Gravosa, jednak tylko dla okropnej burzy, jaka w ostatnich dniach srożyła się na śródziemnym morzu tak, że zmusiła eskadrę schronić się dnia 25. maja do zatoki Juan. Do Toulonu zaś zawinęła tylko jedna parowa fregata „Isly“, a liniowe parostatki pozostały między Toulonem i Hyerami. Jak już wiadomo, wzmocni eskadrę liniowy okręt „Austerlitz“, prócz tego przydaono eskadrze jeszcze jedną śrubową fregatę „l'Ardeute“. — Pomimo że okolnik ministra spraw wewnętrznych względem sprzedaży dóbr szpitalnych nieprzyjemne sprawił wrażenie tak, że ogłoszone rozporządzenie tylko z wielkiem umiarkowaniem da się przeprowadzić, przecież nie można wątpić, by rząd nie przeprowadził z czasem rozporządzenia swego. Groził ma to samo także religijnym korporacyom; i bractwo dzielnicy Sevre zostało urzędownie zawezwane sprzedać swe nieruchomości dobra.

Urzędowy dziennik pisze: „Gironde“, transportowy okręt zawiął dnia 18. kwietnia do Singapuru; a parostatek „Preguet“ udał się dnia 25. kwietnia z Pondichery do Chin.

Dziennik *Journal du Havre* ogłasza raport datowany z Otahity z dnia 21. lutego, który wychwala polepszenia kanałów i dróg. Plantacye cukrowej trzciny powiodły się jak najlepiej. Przywóz w 1857 roku wynosił 1,170.680 franków, a wywóz 1,526.079 fr. Celne dochody z artykułów przywozowych wynosiły 31.366 fr.

Przybyła w lasku bulońskim nowa ozdoba, pisze *Monitor*; jest to zoologiczny ogród, na który miasto Paryż wyznaczyło 15½ hektarów ziemi. Ogród ten poruczony opiece towarzystwa aklimatyzacyi, mieścić będzie w sobie nie tylko zwierzęta i rośliny odpowiednie strefie środkowej Francyi, ale oraz i te, które należą do południowego klimatu, i właściwe są południowej Francyi i Algieryi. W tym ogrodzie robić będą naukowe postrzeżenia i próby na najpożyteczniejszych, najpiękniejszych i najosobliwszych zwierzętach i roślinach; równocześnie spędzać tam będzie publiczność przyjemne chwile, a młodzieży nastrożyć się sposobność uzupełnić, czego nauczyli się z naturalnej historii własnem przypatrzeniem. Cesarz i książę Napoleon zajmują się się czynnie tą sprawą, zatem nie można wątpić, że powiedzie się najlepiej.

Holandya.

(Nowiny dworu. — Strzelba nowa. — Wystawa wyrobów.)

Haaga, 30. maja. J. M. Król udaje się temi dniami do swojej rezydencyi wiejskiej Lao. W pobliskiej okolicy tego zamku, zajmuje się wojskowa komisya pomiarami na założenie obozu dla ćwiczeń w ciągu przyszłej jesieni. Jej Mość Królowa wróci tu z końcem bieżącego tygodnia. Zaburzenia robotników w pobliżu Greningen domagających się podwyższenia płacy, zostały po przyaresztowaniu 6 naczelników zupełnie stłumione.

Właśnie robią tu próby strzelbą nowego rodzaju. Według propozycyi porucznika strzelców Melvill van Carnbee przewierca się kulę, aby ile możności stawiła jak najmniejszy opór powietrzu, a tem samem zyska się na szybkości i sile. Pierwsze próby temi kulami powiodły się jak najlepiej.

— Zapowiedziana wystawa przemysłowych wyrobów wszystkich krajów zostanie otwartą dnia 31. b. m.

Szwajcarya.

(Trudności w przeprowadzeniu uchwały wydalenia cudzoziemców.)

Z **Berny** donoszą z 27. maja: Pisaliśmy już wprzód, że komisaryat federacyjny zaproponował radzie związkowej wydalenie lub internowanie członków włoskiego towarzystwa pomocy; że rada związkowa przyzwoliła na ten środek, a rząd kantonalny w Genewie z początku także się temu nieopierał. Poźniej jednak wystąpił rząd kantonalny z oporem w memoryale, który tak komisaryat, jak i rada związkowa stanowczo odrzuciły. Z tem wszystkiem członkowie towarzystwa tego znajdują się potąd w Genewie. Odbyły się nawet już zgromadzenia, na których wniesiono protest przeciw

uchwale wydalenia, jako ubliżającej powadze zwierzchniczej kantonu i niszczącej prawo osiedlenia wolnego. Zeszłego tygodnia przyszło na radzie wielkiej do interpelacji. Jeden z deputowanych zapytał rządu, czy to rzecz prawdziwa, jakoby rada wielka przyzwalała na niestuszną uchwałę wydalenia, wydaną przez radę związkową? Ludność genewska niepokoi się wielce pogłoskami, jakie o tem się rozeszły. Genewa ma prawo domagać się wyjaśnienia w sprawie, gdzie chodzi o jej sławę i wspólne swobody. James Fazy dał na to odpowiedź oględną. Do wydalenia nie przyszło. Rząd wszedł w negocjacje z radą związkową względem zmiany uchwały wydalenia. Lecz dopiero teraz dowiedziano się o tem, że to były ezcze tylko negocjacje, i że właściwie nic niemi nie sprawiono. Rząd kantonalny domagał się rzeczywiście u władzy związkowej zmiany rzeczony, czyli mówiąc wyraźniej, obstawał przy swym oporze. A że rada związkowa od tego się uchyla i domaga się niezwłocznego wykonania uchwały wydalenia, przeto rząd p. Fazy'ego zaprotestował wyraźnie, odmawia radzie związkowej prawa kompetencji, i postanowił przedłożyć sprawę tę zgromadzeniu związkowemu.

— Rada federacyjna zapowiedziała otwarcie międzynarodowego kongresu względem telegrafów na dzień 23. sierpnia i spodziewa się reprezentantów z Austrii, Wirtembergu i innych państw niemieckich. Tak donoszą telegrafem powszechnej gazecie augsburskiej.

Włochy.

(Kasa oszczędności w Nisie. — Uchwały w Izbie. — Rozwiązanie gwardyi narodowych.)

Dekretem Króla sardyńskiego upoważniono municypalność miasta Nissy do przyjęcia daru w kwocie 6000 franków, jakie J. M. Cesarzowa (matka) rosyjska przeznaczyła do założenia kasy oszczędności. Dalszy fundusz potrzebny zebrany być ma za pomocą wydania akcji po 50 franków.

— Projekt pożyczki przyjęty w Izbie drugiej małą tylko wielkością, doznał jeszcze na ostatnim posiedzeniu mocnego oporu. Przywiedziono w pamięć prezydentowi ministrów, że roku zeszłego uznawał urządzenie arsenału dla marynarki za rzecz konieczną, i zarzucano mu, że teraz miasto wykonania projektu, oświadcza się za zwłoką. Odłożenie nie jest jeszcze stanowczem zrzeczeniem się i przedź czy później wypadnie Izbie głosować na przyzwolenie kredytu nowego. Mowca (hrabia Revel) wskazywał dalej na to, że rząd zamysła obwarować Genewę także i od strony morza, lecz dalszą przemowę jego przerwał wypadek pocieszny, który przyłożył się także do pomyslnego zakończenia rozpraw powszechnych. Z galerii usłyszano przy wspomnieniu o ufortyfikowaniu Genuy pisklenie jakby kureczenia; prezydent ministrów niemógł wstrzymać się od śmiechu, a za tym przykładem poszli koledzy jego z departamentu wojny i finansów, tudzież Izba cała, a dalszej propozycji hr. Revel, by pożyczki nie wotować, roboty w Spezii stanowczo zarzucić, a na potrzeby państwa wydać tymczasem bony skarbowe w kwocie 20 milionów — niepodobna już było dnia tego (28. maja) wziąć pod dalsze rozpoznanie.

W wielu miastach sardyńskich ociągają się mieszkańcy dawno już z pełnieniem służby w gwardyi narodowej, i dlatego już dawniej rozpuszczono gwardyę w niektórych miejscach. Obywatele znacznego miasta Saluzzo upraszali wyraźnie o uwolnienie ich od służby, a otrzymawszy pozwolenie wyprawili festyn publiczny.

Niemce.

(Obieg owancygierów. — Rewizya żeglugi na Elbie. — Petycyje za odmianą systemu rekruckiego.)

Mnichów, 30. maja. Konferencya, którą zaproponował król. bawarski rząd państwa, ażeby uregulować obieg owancygierów, ma zebrać się, jak już postanowiono, dnia 7. czerwca.

— Rewizyjna komisya żeglugi na Elbie, która obecnie zajmuje się zwiędzeniem nadbrzeżnych budowli rzeki, przejeżdżała 27. maja przez okręg Anhaltski, którego nadbrzeżne budowle uzyskały pochwałę i ma ukończyć swoje prace po dzień 5. b. m.

— Z Hamburga. Senat dał odpowiedź na suplikę więcej niż 7000 właścicieli gruntów i innych obywateli względem zniesienia dotychczasowego systemu konskrypcyi, z zastępstwem przy kontyngencie związkowym i zaprowadzeniem natomiast werbunku. Odpowiedź ta jest odmowna. Senat oświadcza, że w terażniejszym czasie, w którym zasilki państwa ciągle jeszcze są niedostateczne z powodu przesilenia handlowego, nie można ani myśleć o zmianie w myśli petentów.

Rosya.

(Zawierzycielnienie posła francuskiego. — Projektowane koleje żelazne.)

Petersburg, 27. maja. W poniedziałek 24. maja przyjmował Cesarz Jego Mość francuskiego posła, księcia Montebello, który przy tej sposobności doręczył swe listy wierzytelne. Zaraz potem przedstawiony był nowy poseł także Cesarzowej i Cesarzowej wdowie. W tym samym dniu przyjmowały obydwie Cesarzowe także księżnę Montebello, małżonkę posła.

— *Pszczola północna* oblicza przestrzeń kolei żelaznej w Rosyi, po których już się odbywa jazda na 1000 wiorst, zaś z projektowanej przestrzeni kolei żelaznych przytacza następujące: 1) Z Moskwy na Kołomnę i Riazan do Saratowa. 2) Z Orela na Kijów i Breclaw do Odessy. 3) Z Rybińska do stacyi Błagowo Niko-

łajewskiej kolei żelaznej. 4) Z Odessy aż do włości Majakowa. 5) Z Rygi do Mitawy. 6) Z Wołgi a mianowicie z Dubowskiego portowego placu do Donu, na miejscu, gdzie dwie rzeki są najbliższe. Rozciągłość tych kolei wynosiłaby w ogóle około 3000 wiorst. 7) Między rzekami Wjotka i Wyczegda. 8) Między Wołgą i stonem jeziorem Elton. Ponieważ pierwsza z tych ośmiu kolei żelaznych była już w roku 1845 zaprojektowana, a niwelowanie nakazano dopiero w marcu b. r., przeto ukończenie tej sieci kolei żelaznych pociągnie się jeszcze niejaki czas.

Turcyja.

(Kłeska pod Grahowem.)

Według raportów z Hercegowiny przekonani są w Konstantynopolu, że kłeskę z dnia 13. maja sprawiła wiarołomność Czarnogórców. Kadri Basza, a który poległ także dnia 13. maja, zajmował według tych raportów dnia 11. maja w sile pięciu batalionów bardzo obronną pozycyę pod Grahowem, ale za pośrednictwem obcych konsulów zgodził się, że ustąpi, jeżeli równocześnie ustąpią i Czarnogórcy z Grahowa. W odwrocie napadli go Czarnogórcy w sile pięciu tysięcy, pobili tak, że resztki tureckiego wojska zebrały się dopiero w Trebinii. Rozkaz, który wydała Porta za radą obcych posłów do Kadri Baszy, aby wstrzymywał się użycia przemocy, odszedł z Konstantynopola dopiero dnia 13. maja, zatem w dniu gdy już było po kłesce. Posilki, jakie od tego czasu wysłano, mają tylko zastąpić poniesione straty, powściągnąć Czarnogórców w dalszych krokach, a w Hercegowinie zabezpieczyć pokój. Słychać także i z innych stron, że sekretarz i pełnomocnik księcia Danily p. Delarue, zawarł dnia 13. maja rano ugodę, według której miało nastąpić zawieszenie broni, i odwrót Turków; lecz podczas gdy Turcy według zawartej umowy zabierali się do odwrotu, napadli ich Czarnogórcy podstępnie.

A z y a.

(Telegramy indyjskie. — Doniesienia prywatne z Indyi.)

Ministryum spraw zewnątrznych w Londynie ogłasza następujące szczegóły z telegraficznej depeszy z Alexandryi z dnia 26go maja: Dywizya jenerała Walpole przypuściła dnia 15. kwietnia bezskuteczny szturm na warownię Rovas, przyczem znaczne poniosła straty, gdyż poległo czterech oficerów a między tymi brygadyer Adryan Hope i blisko 100 ludzi. Nasze wojska zostały zmuszone do odwrotu. Nieprzyjaciel jednak ustąpił w nocy z warowni, a kolumna posunęła się naprzód. Dnia 20. kwietnia poniósł kłeskę oddział, który pod dowództwem kapitana Le Grant wyruszył z Arry i postępował za nieprzyjacielem w gęstwinę lasu. Poległo 133 ludzi i 3 oficerów. Jenerał Whitelock zajął dnia 19. kwietnia Body po potyczce, w której nieprzyjaciel utracił 500 ludzi i 4 działa. Sir W. Peel umarł dnia 27. kwietnia w Kawnpurze na ospę.

Według londyńskiej telegraficznej depeszy dziennika *Nord* miał także umrzeć brygadyer Rose.

Z **Kalkuty** otrzymano korespondencyje prywatne sięgające po dzień 23. kwietnia. W ogóle nie zawierają one nic więcej, jak to, co już wiadomo z doniesień bombajskich z 24. kwietnia, a o wrzeniu, jakie wiadoma proklamacya lorda Canning'a sprawiła mogła w Audzie, nie przychodzi żadna wzmianka nawet i w listach M. Russell'a z Luknowa, donoszących o wypadkach, co zaszły od 5. do 18. kwietnia. Upał dojmuje mocno wojskom angielskim. Dnia 5. kwietnia stał termometer w Luknowie: 108° F. w cieniu; upał i kurzawa w obozie były prawie nie do zniesienia. Mimo to postanowiono letnią wyprawę na Rohilkund. Lecz oficerowie nie wiele po niej się spodziewają, gdyż dobrze wiedzą, że przeciwnik zdoła w każdym razie odbywać trzykroć spiesniejsze pochody niż Anglii, i że nigdzie nie stanie do bitwy stanowczej.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Tryest, 3. czerwca. Jego Cesarzew. Mość Arcyksiążę Ferdynand Maxymilian przybył tu dziś zrana z Miramore i ma wieczór odjechać pospiesznym pociągiem do Wiednia.

Paryż, 3go czerwca. Proudhon skazany został na 3letnie więzienie i 4000 franków kary pieniężnej.

Londyn, 3go czerwca. Podług doniesień z Nowego Yorku z 22. z. m. miał Dallas otrzymać rozkaz, żądać w Anglii satysfakcyi za przetrząsanie okrętów amerykańskich i zaniechania dalszych rewizyi. Mówiono, że prezydent ma zamiar żądać w kongresie pożyczki na 15 milionów. — Brigham Jung złożył urząd szefa Mormonów.

Turyn, 3go czerwca. Zaraza jedwabnic szarzy się coraz bardziej.

Berlin, 4. czerwca. Księżę Albert ma przybyć dziś przed południem do Poczdamu.

Drezno, 3go czerwca. Dekretem ministeryalnym zakazana została w Saxonii broszura berlińska: „Polityka przyszłości ze stanowiska pruskiego“, gdyż przedstawia konieczność rozwiązania rzeczy niemieckiej.

Konstantynopol, 29. maja. Wczoraj rozpoczęły się festyny na cześć zaślubin księżniczki. P. Thouvenel miał otrzymać wezwanie telegrafem, ażeby aż do dalszych rozkazów pozostał na swojej posiadzie. Do Kandyi odeszły trzy okręta z wojskiem. Emir Koszyr, wypędzony przez Maronitów przybył do Bejrutu. Księżę

